

**Община
Велико Търново**

Весела Величкова, водещ финансов анализатор
v.velichkova@bcra-bg.com

Калина Димитрова, икономически анализатор
k.dimitrova@bcra-bg.com

Радостина Стаменова, икономически анализатор
stamenova@bcra-bg.com

Кредитен рейтинг на община Велико Търново*

Дата на Рейтингов комитет:	14.12.2018	07.03.2019	05.08.2020	04.02.2021
Дата на публикуване:	14.12.2018	08.03.2019	07.08.2020	05.02.2021
Дългосрочен кредитен рейтинг:	BBB- (под наблюдение)	BBB-	BBB-	BBB-
Перспектива:	-	Стабилна	Стабилна	Стабилна
Краткосрочен кредитен рейтинг:	A-3 (под наблюдение)	A-3	A-3	A-3
Дългосрочен рейтинг по национална скала:	A (BG) (под наблюдение)	A (BG)	A (BG)	A (BG)
Перспектива:	-	Стабилна	Стабилна	Стабилна
Краткосрочен рейтинг по национална скала:	A-1 (BG) (под наблюдение)	A-1 (BG)	A-1 (BG)	A-1 (BG)

*За пълната рейтингова история вижте края на документа;

Преди настоящата публикация кредитният рейтинг и перспективата към него бяха оповестени на оценявано лице, като след извършеното оповестяване не са извършвани корекции в кредитния рейтинг и рейтинговата перспектива; През последните 2 години БАКР не е предоставяла допълнителни услуги на рейтингованата единица или на свързана с нея трета страна.

„БАКР - Агенция за кредитен рейтинг” (БАКР) е третата пълноправна рейтингова агенция в ЕС, регистрирана съгласно Регламент № 1060/2009 на Европейския Парламент и на Съвета на Европа. Присъдените от БАКР кредитни рейтинги важат в целия ЕС и са изцяло равнопоставени с тези на останалите признати от Европейския орган за ценни книжа и пазари (ЕОЦПК) агенции, без териториални или други ограничения.

„БАКР – Агенция за кредитен рейтинг” (БАКР) потвърждава следните кредитни рейтинги на община Велико Търново:

Дългосрочен кредитен рейтинг **BBB-**
перспектива: **стабилна**
краткосрочен кредитен рейтинг **A-3**

Дългосрочен рейтинг по национална скала **A (BG)**
перспектива: **стабилна**
краткосрочен рейтинг по национална скала **A-1 (BG)**

Използвана е официално приетата от БАКР методология за присъждане на кредитен рейтинг на община. Публичната версия на методологията (включително дефиницията за неизпълнение) е достъпна на следния електронен адрес:

https://www.bcra-bg.com/files/Municipality_Methodology_2018_bg.pdf

Потребителите на рейтинга могат да намерят информация за значението на всяка рейтингова категория в публикуваната на сайта на БАКР Глобална скала:

https://www.bcra-bg.com/files/global_scale_bg.pdf

За изработването и присъждането на кредитния рейтинг е използвана информация от оценяваната община, Министерството на финансите, Националният статистически институт, Агенцията по заетостта, база данни на БАКР, консултанти и други източници на публична информация.

Бул. Евлоги и Христо Георгиеви 95, ет. 1
гр. София 1142

тел.:(+359-2) 987 6363
www.bcra-bg.com

Анализ на рейтинговите фактори

Възникването на пандемията от COVID-19 в световен мащаб превърна справянето с проблема в един от основните приоритети както в България, така и във всички нейни политически и икономически партньори. Заради безпрецедентната криза страната беше в извънредно положение от 13.03 до 13.05.2020г., а правителството предприе редица законодателни мерки за ограничаване на негативните икономическите последици. Впоследствие извънредното положение бе заменено от „извънредна епидемична обстановка“, наред с нови социално-икономически мерки.

Развитието на икономическите процеси в страната, включително в контекста на възникналата пандемия от COVID-19, се анализират детайлно от „БАКР - Агенция за кредитен рейтинг“ и са отразени в присъдения непоискан държавен рейтинг на Република България. Резюме от доклада за присъдения актуален рейтинг на Република България е достъпен на официалния сайт на БАКР: https://www.bcra-bg.com/files/rating_republic_of_bulgaria_oct_2_020_bg.pdf

Пандемията и усилията за овладяването ѝ оказваха силно неблагоприятно въздействие върху икономическата активност в страната. Безпрецедентният шок нарушава положителната динамика на БВП в началото на годината, като реалният растеж се забавя до 1.8% на годишна база още през първото тримесечие, а пълният му ефект се разпростира в рамките на следващите тримесечия, през които е отчетен спад от 8.5% за второто и 4.2% за третото. Значителни понижения търпят вносът, износът и инвестициите. В съответствие с динамичната обстановка на трудовия пазар, показателите за ръста на доходите и потреблението на домакинствата в страната са колебливи. След като трендът на безработицата се обърна в посока нагоре при избухването на пандемията, през третото тримесечие на 2020г. броят на регистрираните безработни по данни на Агенцията по заетостта във възрастовата група 15-64г. е с 43% по-висок спрямо същия период на предходната година, като достига 246 хил. души. Забавяне се наблюдава в кредитирането, външния сектор, както и при инфлационните

процеси. За България Европейската комисия прогнозира спад на БВП от 5.1% за 2020г.

България навлезе в настоящата криза със стабилна фискална позиция и акумулирани резерви. Към края на м. октомври, след като бюджетът на страната за 2020г. беше актуализиран и правителството финансира фискални помощи към най-засегнатите от кризата сектори, консолидираният баланс на касова основа остана положителен, в размер на 0.5% от прогнозния БВП. Отчетено е минимално покачване при данъчните приходи (с 0.5% на годишна база), а при неданъчните приходи – спад от (11.3%), при нарастване на помощите и даренията с 22.6% през първите десет месеца на 2020г. Същевременно разходите нарастват с 1.1%. Прогнозното салдо по Консолидираната фискална програма (КФП) е дефицит в размер на 3.5 млрд. лв. или 3% от прогнозния БВП.

Дългът на сектор „Държавно управление“ се покачи до 24.7% от БВП към септември 2020г. поради нуждата от финансиране на фискалните мерки за преодоляване на кризата и спада на БВП. Това е значително по-ниско ниво на показателя спрямо максимално допустимата референтна стойност на Маастрихтския критерий за конвергенция от 60%. Съотношението на държавния дълг към БВП традиционно се оценява като положителен фактор в сравнителен план с ЕС, единствено Люксембург отчита по-нисък и към края на третото тримесечие на 2020г.

Актуалното състояние на банковия сектор остава стабилно. Капиталовите съотношения и ликвидността на банките са на високи равнища, подкрепяни от устойчивия ръст на депозитната база. Същевременно, в условията на несигурност през деветмесечието на 2020г. кредитирането на нефинансовия сектор се забавя, в по-висока степен при предприятията. На 10 юли 2020г. българският лев беше включен във валутния механизъм II (ERM II) . Паралелно с това беше обявено и решението на ЕЦБ за установяване на тясно сътрудничество с БНБ.

На този фон общините в България очаквано се сблъскват със сериозни финансови и организационни предизвикателства.

Бул. Евлоги и Христо Георгиеви 95, ет. 1
гр. София 1142

тел.:(+359-2) 987 6363
www.bcra-bg.com

Антикризисното законодателство на правителството от края на март 2020г. не предвижда промяна в приложимите срокове за внасяне и деклариране на местните данъци и такси, но удължава до 30 юни 2020г. срока за ползване на 5% отстъпка при предплащане на годишния данък върху недвижимите имоти или превозните средства. На общините са отпуснати 20 млн.лв. за подпомагане на социалния патронаж, ползван от близо 43 хил. души преди кризата. На по-късен етап е решено таксиметровите шофьори да бъдат освободени от плащане на местни такси през 2020г., а липсите в общинските бюджети да бъдат покрити от държавата.

Министерският съвет одобрява също така трансфери по бюджетите на общините в размер на 24.6 млн.лв. за покриване увеличението на стандартите за делегираните от държавата дейности за училищното и детското здравеопазване, здравните кабинети и за увеличение на възнагражденията на заетите в социалната сфера. Средствата се осигуряват чрез реструктуриране на разходите и/или трансферите по централния бюджет за 2020г.

Въпреки сложната обстановка, към 09.2020г. на национално ниво е отчетен лек годишен ръст на покритието на разходите за местни дейности с приходи. В края на същия период средно за страната размерът на дълга като процент от планираните приходи, изравнителна субсидия и други трансфери за местни дейности е почти непроменен спрямо аналогичния период на предходната година. Следва да се има предвид, че от съществено значение е не толкова размерът на дълга, колкото дали погашенията по него са правилно планирани и бюджетно разчетени.

По отношение на инвестиционната активност на общините (дял на инвестиционните разходи в общите) на годишна база се наблюдава спад. Броят на общините с по-високо от средното за страната равнище на показателя е 127, с 10 повече спрямо съответния период на предходната година.

Делът на просрочените задължения по бюджета от годишния размер на разходите на национално равнище към 09.2020г. възлиза на 1.7%, което представлява слабо повишение на годишна база, като към 09.2019г. стойността на показателя е била 1.6%.

Към края на третото тримесечие на 2020г. размерът на просрочените задължения на общините е 139.7 млн.лв., което представлява лек спад от ~3% спрямо средата на годината, но ръст от ~12% на годишна база.

През 2020г. **община Велико Търново** продължава да се характеризира с положителен оперативен резултат, който обаче е по-нисък с 41,5% спрямо предходната година. Инвестиционният резултат е също положителен и в голяма степен е обусловен от получени държавни трансфери, съответно 1 929 хил.лв., почти изцяло насочени за рекултивация на депото за ТБО в с. Шереметя. По-същественят държавен трансфер (7 583 хил.лв.) е предназначен за подобрения на обекти от инфраструктурата на гр. Велико Търново (ВиК, улична настилка, осветление и др.). Нетният паричен поток, отчетен от общината за 2020г., е в размер на 2 956 хил.лв.

По отношение на приходите на общината по-значимите изменения през 2020г. са следните:

- Понижение на постъпленията от таксите за детски градини и ясли – съответно 30.0% и 34.1% на годишна база. Причините за намалението са свързани с преустановяване на дейността на детските заведения поради пандемичната обстановка в страната, както и въведените нови дневни такси за всеки присъствен ден;
- Доходи от стоки, услуги и продукция (годишен спад 45,4%) - предимно поради свиването на приходите от посещения на културни обекти;
- Наеми на имущество – понижение от 18,2%, по линия на освобождаването от плащане на наем на лица, които са преустановили дейността си по причина на обявеното извънредно положение във връзка с настъпилата COVID-19 криза.

През анализирания период общината свива текущите си разходи с 6,1% на годишна база, което произтича от спада на издръжката – (8.8%). Размерът на разходите за заплати и осигуровки се характеризира с незначителен ръст на годишна база (1.3%), а тежестта им в текущите разходи е 35.7%. Разходите за лихви заемат малък дял в текущите разходи, като размерът им за 2020г. е 57 хил.лв., при 80

Бул. Евлоги и Христо Георгиеви 95, ет. 1
гр. София 1142

тел.:(+359-2) 987 6363
www.bcra-bg.com

хил.лв. за 2019г.

Към края на 2020г. община Велико Търново отчита просрочени задължения в размер на 1526 035 лв., при 1 143 190 лв. шест месеца по-рано.

Размерът на капиталовите разходи, реализирани от общината през 2020г., възлиза на 9 189 хил.лв., което е най-високата им стойност за последните пет години, и представлява годишен ръст от 4.5% (2.8% за 2019г.).

По отношение на направлението на разходите по-значимо изменение на годишна база се наблюдава при текущите разходи за образование (26,0%), и по-конкретно при средствата за детските градини. Инвестициите, реализирани от общината през 2020г., са в размер на 2 492 хил.лв., което представлява годишно нарастване от 25.2%. Средствата са разпределени почти изцяло и по равно за детските градини и училищата.

В областта на благоустрояването основните инфраструктурни проекти, изпълнявани от общината през разглеждания период, касаят осветлението, уличната мрежа в гр. Велико Търново, кметствата и кметските наместничества. Един от ключовите проекти на общината е този за интегриран градски транспорт.

През периода на актуализация кмет на община Велико Търново е инж. Даниел Панов (ПП ГЕРБ), спечелил местните избори на първи тур през 2019г., като това е неговият трети мандат.

Като община с развит културен туризъм, който в голяма степен определя облика ѝ, Велико Търново търпи сериозни негативи от разразилата се пандемична криза, изразяващи се в силно ограничен туристопоток и невъзможност за провеждане на множество културни мероприятия.

Перспектива

Стабилната перспектива към рейтингите на община Велико Търново отразява мнението на БАКР, че рисковете за финансовото състояние на общината са балансирани.

Положително влияние върху кредитния рейтинг на общината могат да окажат осезаемо свиване на просрочените задължения, успешно преодоляване на ефектите от безпрецедентната пандемична криза, чувствително повишение на собствените приходи.

Негативно отражение върху кредитния рейтинг може да окажат нарастване на просрочените задължения, формиране на отрицателен оперативен резултат, значително свиване на собствените приходи, премерено привличане на външен финансов ресурс.

Основни финансови показатели

(лева)	2020	2019	2018	2017	2016
Приходи за местни дейности, в т.ч.	38,666,868	33,106,810	39,687,608	34,106,536	32,450,811
Собствени приходи	26,515,516	29,568,911	28,498,573	27,550,437	27,190,937
- данъчни приходи	13,337,518	13,905,940	12,804,895	12,765,419	12,534,289
- неданъчни приходи	13,177,998	15,662,971	15,693,678	14,765,018	14,656,648
Субсидии и трансфери за местни дейности	12,151,352	3,537,899	11,189,035	6,556,099	5,259,874
Текущи разходи	26,520,157	28,242,222	26,963,706	26,614,742	24,638,652
Капиталови разходи	9,188,773	8,791,616	8,549,067	3,185,547	6,227,229
Оперативен резултат	1,650,946	2,822,489	3,046,081	2,216,365	3,941,525
Оперативен резултат преди лихви	1,707,586	2,902,699	3,109,138	2,304,959	4,189,217
Резултат от инвестиционна дейност	1,306,992	-6,749,517	1,128,754	2,074,121	-2,356,595
Дефицит/излишък за местни дейности	2,957,938	-3,927,028	4,174,835	4,290,486	5,184,930
Общински дълг (остатъчен размер)	n/a	2 952 113	4 225 969	3 373 574	5,121,230

Резюме на протокола от Рейтинговия комитет

На 04.02.2021г. се проведе заседание на Рейтингов комитет на „БАКР – АГЕНЦИЯ ЗА КРЕДИТЕН РЕЙТИНГ” АД (БАКР), на което бе разгледан резултат от редовен преглед на кредитния рейтинг на община Велико Търново. Членовете на Рейтинговия комитет обсъдиха редица рейтингови фактори, включени в **модела за оценка** и анализирани в **рейтинговия доклад**, съгласно **Методологията за присъждане на кредитен рейтинг на община**.

Беше обсъдено финансовото представяне на общината, като изрично беше отделено внимание на ефектите, които общината търпи в условията на COVID-19 кризата, по-конкретно отражението ѝ върху културния живот на град Велико Търново с оглед на това, че той се явява определящ за облика на града. Същевременно беше отбелязано, че през анализирания период (2020г.) общината продължава да отчита положителен оперативен резултат и нетен паричен поток. Беше добавено и че наред с това, общината продължава да се характеризира с немалък размер на просрочените задължения, които не се е свил през периода.

Рейтингова история на община Велико Търново				
Дата на рейтингов комитет:	19.02.2015	17.03.2016	23.03.2017	22.03.2018
Дата на публикуване:	20.02.2015	18.03.2016	24.03.2017	23.03.2018
Дългосрочен рейтинг:	BB+	BB+	BB+	BBB-
Перспектива:	Стабилна	Стабилна	Положителна	Стабилна
Краткосрочен рейтинг:	B	B	B	A-3
Дългосрочен рейтинг по национална скала:	A- (BG)	A- (BG)	A- (BG)	A (BG)
Перспектива:	Стабилна	Стабилна	Положителна	Стабилна
Краткосрочен рейтинг по национална скала:	A-2 (BG)	A-2 (BG)	A-2 (BG)	A-1 (BG)

Рейтингите в таблицата са присъдени по предходна Методология за присъждане на кредитен рейтинг на община и не са директно сравними с рейтингите, присъдени след влизането в сила на актуалната методология от юли 2014 г.

	08.2007**	10.2008	12.2009	24.09.2010	14.12.2011	31.10.2012	24.10.2013	25.07.2014
Дългосрочен рейтинг:	BBB-	BBB	BBB	BBB	BBB	BBB+	BBB+	BBB+ (под наблюдение)
Перспектива:	Положителна	Стабилна	Стабилна	Стабилна	Стабилна	Стабилна	Стабилна	-
Краткосрочен рейтинг:	A-3	A-2	A-2	A-2	A-2	A-2	A-2	A-2 (под наблюдение)

**Първоначален рейтинг